

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
ORIOL HUGUET, director general
BERTA CASTELLET, directora de màrqueting
GONZALO CANEDO, director comercial
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
JOAN SERRA, director de producció
IVAN GRAU, cap financer
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**L'ESTIU ÉS UN BONA ÈPOCA PER
(RE)DESCOBRIR STEFAN ZWEIG**

Ramon Tremosa i
Balcells

Professor de teoria econòmica a laUB
www.ramontremosa.com

VITA BREVIS

Ucronies

Memòries d'un europeu

Sóc partidari de rellegir, al cap d'uns quants anys, alguns dels llibres que més m'han agradat. Aquest estiu en farà cinc que vaig gaudir moltíssim amb *El món d'ahir. Memòries d'un europeu*, de Stefan Zweig (Quaderns Crema, 2001), que per això recomano vivament als que no l'hagin llegit. I si l'heu llegit, refresco algunes idees que llavors vaig anotar.

ESCRITOR AUSTRIAC D'ORIGEN JUEU, Zweig nasqué a Viena el 1881 i morí al Brasil l'any 1942. Les seves memòries són una crònica brutal i un testimoni esfereïdor; escrita moltes vegades en primera persona perquè els fets s'esdevenien davant mateix dels seus ulls, del daltabaix d'Europa a cavall de les dues guerres mundials.

CRIAT A LA VIENA IMPERIAL DELS HABSBURG, Zweig va haver de fugir-ne com un criminal just abans que la ciutat fos degradada a la condició de simple província alemanya. La seva obra, que s'havia guanyat durant anys l'amistat de milions de lectors alemanys, va ser cremada als carrers pels nazis. La pàtria europea que el seu cor havia escollit i estimat es va esmicolar davant seu d'una forma suïcida en dues guerres espantoses, fins al punt de constituir "la derrota més terrible de la raó i el triomf més furient de la brutalitat que conté la crònica dels temps: mai una generació no ha patit una tal recaiguda moral des d'una semblant altura espiritual".

ZWEIG NASQUÉ A VIENA en un família jueva benestant, que formava part d'aquella burgesia jueva orgullosa i ambiciosa que va mantenir i perllongar l'espendor cultural i artística d'un imperi Austro-Hongarès ja decadent a finals del segle XIX (decadència relativa amb relació a la tremenda vitalitat de la potència europea emergent d'aquell període, Alemanya). Zweig creix en un context d'un extraordinari progrés econòmic, amb l'extensió de l'educació, la salut, la protecció social i la millora de les condicions de vida a àmplies capes de la població. Zweig, però, descriu també la difícil digestió moral que aquests vertiginosos canvis començaven a produir en els costums, les tradicions i les maneres de viure de la gent.

TAN BON PUNT ARRIBÀ A LA UNIVERSITAT ("bona per als talents mitjans i dolenta per als talents creadors: els bons llibres substitueixen la millor universitat") Zweig començà a viatjar i a fer llargues estades a Berlín, Londres, Nova York ("d'una soledat extrema") i París, on freqüentava ambients intel·lectuals i artístics. Així, especialment interessants són les trobades descrites amb Rodin i Rilke. A París hi conegué també el petit cercle intel·lectual de Claudel, Péguy, Valéry i Rolland, que després seria el seu gran amic francès, al qual anomenava la "consciència moral d'Europa": és memorable l'exhaustiva descripció que Zweig fa de la seva primera trobada. D'aquest petit cercle l'autor afirma que "eren els únics que, enmig d'una ciutat apressada i atrafegada, no tenien pressa: vivien i treballaven tranquil·lament i no s'averonyien de viure amb estretor a canvi de poder pensar amb audàcia i llibertat". D'ells, de les seves dones i famílies Zweig afirmà, entre d'altres coses, que "només qui ha conviscut amb aquests cercles com a amic coneix la França autèntica i profunda".

CARLES DE MIGUEL

"Criat a la Viena imperial dels Habsburg, Zweig va haver de fugir-ne com un criminal just abans que la ciutat fos degradada a la condició de simple província alemanya"

EN PARLAR DE LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL Zweig descriu amb angoixa el procés que portà a una guerra sense causes, però promoguda imparablement per poderoses maquinàries subterrànies i a la qual s'oposaren sense èxit tant el Partit Socialista com l'Església catòlica. Els intents de promoure un armistici amb intel·lectuals de l'altra banda obliguen Zweig a deixar Viena i a instal·lar-se primer a Suïssa, "exemple i referent de convivència de nacions sense hostilitat" i després a Salzburg. Des d'aquí visqué les hiperinflacions i la ruïna d'una Alemanya humiliada i d'una Àustria retallada, sobre la qual s'acarnissaren especialment els vencedors. El mateix Zweig va assistir en directe, un dia que tornava d'excursió, a la partença en tren cap a l'exili dels

Habsburg: "Avui he estat testimoni del final de vuit segles d'història europea".

EN ELS ANYS VINT ZWEIG MIRÀ D'IMPULSAR esforços per a una nova germanor espiritual europea, però ben aviat s'adonà que els greus errors del Tractat de Versalles i els desordres econòmics i morals causats per la inflació anaven covant la revenja, en forma d'un segon i definitiu ball de bastons. Zweig descriu la situació a Alemanya entre 1919 i 1923 com una orgia total, fet que Hitler aprofitaria d'allò més bé. Des de Salzburg estant, doncs, i justament instal·lat al turó de davant on Hitler havia fixat la seva residència (casualitats de destí!), Zweig contemplava impotent l'amenaçadora tempesta que s'anava congriant: l'ascens del partit nazi i dels seus nous mètodes de calculada violència, el creixent suport dels poders econòmics a Hitler i la amoralitat cínica d'un dictador que sorprenia i enganyava contínuament les democràcies occidentals, les quals es debatien en una barreja de covardia i bona voluntat.

L'ANY 1938 ZWEIG S'EXILIÀ A ANGLATERRA, des d'on s'atorà dels bombardeigs de Barcelona i dels nous mètodes de guerra que a Espanya s'anaven assajant. Les memòries s'acaben justament el primer de setembre de 1939: Zweig és al jutjat per a casar-se i, poc abans de començar, la cerimònia se suspèn perquè s'acaba de declarar la guerra; l'austriac Zweig, tot i ser jueu i exiliat, esdevé un possible agent de l'enemic...

Jordi
Graupera

Sense sorpreses l'Iran i Síria recolzen Hezbollah: ha guanyat la guerra i etcètera. Israel, naturalment, fa el contrari. S'ha dit d'aquesta guerra que estava auspiciada per l'Iran, que atia i dona suport logístic a la milícia islamista, per desviar l'atenció sobre el seu programa nuclear. Aahir mateix els diaris explicaven la determinació amb què el president de l'Iran vol continuar desenvolupant bombes atòmiques. Gens de cas a l'ONU. Ni a ningú. Em pregunto com hauria acabat aquesta guerra si l'Iran ja tingués un arsenal atòmic. S'hauria atrevit a llançar-lo sobre Tel Aviv en defensa dels seus companys de lluita de Hezbollah? Penso que si els governants de l'Iran estan disposats a córrer el risc d'una invasió per construir les armes, no sé per què no han d'assumir-lo fins al final i llançar la bomba. Però posem que el govern de l'Iran no fabrica l'arma per llançar-la i assolir el seu objectiu programàtic de fer fora els israelians de la zona, posem que ho fa per tenir més poder de persuasió en negociacions, per liderar la regió, tutelar l'Iraq, o per ser l'interlocutor de preferència. Quan l'Iran disposi de la seva bomba, si ho aconsegueix, com serà el món? No m'imagino quin paper jugaran els EUA, com es posicionaran els països de la UE, quina influència tindrà en el procés de construcció europea i sobre quins principis l'establirè, pendent de la seguretat, quin preu tindrà el petroli i com canviarà el mapa energètic. ¿Seran més lliures els iranians? ¿Es moderarà l'Iran sota el pes de tanta responsabilitat? ¿Buscaran els poderosos de l'Iran un equilibri de poders per evitar precipitacions? ¿Caurà, com un anunci d'una nova era, finalment, sobre Israel?

basarda@hotmail.com